

HISTORISCH OVERZICHT OVER VEERTIG JAREN NEDERLANDSE
MALACOLOGISCHE VERENIGING (1934-1974)

door

W.S.S. van Benthem Jutting

1. Inleiding

In October 1973 ontving ik van het Bestuur der Nederlandse Malacologische Vereniging de uitnodiging om ter ere van haar 40-jarig bestaan een historisch overzicht samen te stellen over oprichting en ontwikkeling der Vereniging.

Als informatiebronnen dienden vooral de notulen van de bestuursvergaderingen, de afleveringen van het Correspondentieblad en de jaargangen van Basteria. Verder ben ik veel dank verschuldigd aan diverse leden, o.a. Mevr. Fehr en de heren Kuiper, Coomans en Nieuwenhuis.

2. Voorgeschiedenis

Reeds enkele jaren vóór 1934 waren er onder de mollusken-verzamelaars in Nederland stemmen opgegaan om te komen tot de oprichting van een Nederlandse vereniging van malacologen. Onder degenen, die zich met voorstellen tot het Zoölogisch Museum te Amsterdam wendden, waren o.a. L.H. van Berk, gepensioneerd hoofd van de Keuringsdienst van waren in Zeeland, toenmaals wonende in Driehuis, en A. Vlietstra, adjunct-commies der PTT te Beverwijk.

Persoonlijk was ik er destijds niet al te enthousiast over. Ik meende dat tengevolge van de oprichting van zulk een vereniging een toenemende verzamelactiviteit zou ontstaan, en een dusdanige grote vraag naar informatie en hulp bij determinaties ten gevolge zou hebben, dat daardoor de schrijftafels van de conservatoren van de mollusken-afdelingen in de musea te Amsterdam en Leiden overstroomd zouden worden door zendingen ongedetermineerde schelpen, met het verzoek deze "even" te determineren voor de respectievelijke eigenaars.

Ook te Leiden trachtte men een organisatie van belangstellenden in mollusken tot stand te brengen. Deze pogingen hadden tot resultaat, dat een circulaire - ondertekend door Dr. F.P. Koumans - werd opgesteld, inhoudende dat op 26 Mei 1934 werd besloten om per 1 Juli 1934 op te richten de Nederlandse Malacologische Vereniging.

Deze circulaire werd toegezonden aan beoefenaars van molluskenstudies, met de opwekking om als lid tot de nieuwe vereniging toe te treden. Het voorlopige werkplan werd als volgt omschreven:

1. Inventarisatie van de malacologische fauna van Nederland en omgeving
2. Nagaan van de geographische verspreiding in het bovengenoemde gebied
3. Catalogisering van de palaeontologische vondsten in het gebied
4. Het verzamelen van gegevens omtrent de oecologie en biologie der Nederlandse Mollusken
5. Het geven van inlichtingen omtrent determinatie, voorkomen, variatie, enz. van de Nederlandse Mollusken
6. Bevorderen van de uitwisseling van materiaal (ook buitenlands) tussen de leden onderling
7. Het rondzenden van een eenvoudig correspondentieblad onder de leden, voor vragen en mededelingen van de leden
8. Het houden van gezamenlijke excursies en één vergadering per jaar.

3. Oprichting en ontwikkeling der Nederlandse Malacologische Vereniging

Er gaven zich al dadelijk 33 personen als lid op. Dit was een voldoende basis om de N.M.V. op te richten, te rekenen van 1 Juli 1934 af. Sedertdien is de Vereniging voortdurend gegroeid, zowel in het aantal leden, als in de omvang van hun belangstelling en de betekenis van hun activiteiten. Was de aandacht aanvankelijk in hoofdzaak gericht op het verzamelen van mollusken in Nederland, zonder dat er met de veelheid van materiaal pogingen tot malacologisch onderzoek werden gedaan, dit veranderde langzamerhand naarmate bij de leden de kennis der soorten en de bekendheid met de malacologische literatuur toenamen, en velen de weg vonden naar collega-verzamelaars en naar musea waar informatie werd verstrekt.

Door het betrekkelijk geringe aantal leden (het 100ste lid gaf zich in Februari 1940 op) was er tot vlak na de tweede Wereldoorlog veel onderling contact. De N.M.V. had het karakter van een club, wier malacologische activiteit meer naar binnen dan naar buiten gericht was.

Na de oorlog kwam daarin geleidelijk verandering doordat de belangstelling zich verdiepte en verbreedde, getuige alleen al de grote veelzijdigheid van de door de leden gepubliceerde artikelen in Basteria en elders. Er ontwikkelden zich specialismen: Clausiliidae, Pisidia, fossiele mollusken, Nudibranchia, Loricata, Pupillacea, Pteropoda, naakte landslakken, e.a., en voor velen bleek het gewenst om ook buiten de Nederlandse grenzen contacten te zoeken voor hun kennis, hetgeen door de na-oorlogse gunstige conjunctuur werd bevorderd.

De N.M.V. werd daardoor meer internationaal georiënteerd en knoopte banden aan met andere malacologische verenigingen. De internationale bijeenkomst te Amsterdam in 1959 ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Vereniging gaf een belangrijke stoot tot de oprichting van de Europese Malacologische Unie, welke in 1962 te Londen werd opgericht. Een steeds groeiend aantal leden nam deel aan de internationale malacologische congressen (Engeland, 1962; Denemarken, 1965; Oostenrijk, 1968; Zwitserland, 1971; Italië, 1974).

Het is te verwachten, dat deze ontwikkeling van onderling contact en internationaal verband zich zal voortzetten.

4. Bestuur

Bij de oprichting der N.M.V. stelde het bestuur zich als volgt samen:

Dr. J.Th. Henrard	voorzitter
Dr. F.P. Koumans	secretaris
L.P. Pouderoyen	ondervoorzitter
C.O. van Regteren Altena	penningmeester
A. Vlietstra }	
S.J. Geerts }	leden

Er was geen rooster voor bestuursverkiezingen en bestuurswisseling. Vlietstra trad in 1936 af en werd vervangen door H. van der Maaden, terwijl in 1937 mej. Van Benthem Jutting als zevende lid aan het bestuur werd toegevoegd. In 1942 bedankten Koumans en Geerts; zij werden opgevolgd door resp. F.E. Loosjes en A.N. Ch. ten Broek.

In Mei 1948 bedankte de voorzitter Henrard (CB 30). Hij werd opgevolgd door Van Regteren Altena. In October van dat jaar moesten een nieuwe secretaris en een nieuwe penningmeester benoemd worden. Het nieuwe bestuur zag er toen aldus uit:

Dr. C.O. van Regteren Altena	voorzitter
J.G.J. Kuiper	secretaris
L.P. Pouderoyen	ondervoorzitter
A.W. Arends,	penningmeester
Dr. M.F. Mörzer Bruyns	2-de secretaris
W.S.S. van der Feen-	bibliotheffaris en admi-
van Benthem Jutting	nistratie van Basteria
W.H. Neuteboom	lid

Aan de 14-jarige bestuursperiode onder het ietwat paternalistische voorzitterschap van Henrard was hiermede een einde gekomen. Zijn grote verdienste bestond in de oprichting en consolidering der N.M.V. De gemoedelijke "club"sfeer, waarin Henrard met zijn grote kennis, ervaring en geestdrift domineerde en doceerde, behoorde tot het verleden. De "club" was uitgegroeid tot een zakelijke vereniging, maar Henrard was niet met deze groei meegegaan. Voor zichzelf bleef hij de oprichter en het middelpunt, en als zodanig achtte hij zijn voorzitterschap vanzelfsprekend.

Zijn opvolger heeft eveneens vele jaren (tot 1967) het voorzitterschap bekleed. De structuur van het bestuur werd in die jaren veel meer open naar buiten, hetgeen mede te danken was aan de instelling van Statuten en Huishoudelijk Reglement. Er hadden onder zijn bewind regelmatig bestuurswisselingen plaats, maar de voorzitter - en voor het grootste deel ook de overige bestuursleden - werd periodiek herkozen, hetgeen aan de continuïteit en stabiliteit der Vereniging wel ten goede kwam, al zal zij ook niet alle leden bevredigd hebben. Zo heeft Kuiper (CB 126) gepleit voor grotere doorstroming in bestuursfuncties, een procedure die de laatste jaren meer in toepassing is gebracht.

De nieuwe voorzitter Van Regteren Altena heeft deze functie ononderbroken bekleed van 1948 tot 1967 toen hij wegens gezondheidsredenen zijn taak moest neerleggen. Onder zijn bekwame leiding is de N.M.V. tot grote bloei gekomen, en wordt zij gewaardeerd in binnen- en buitenland. Zijn tactvolle en toch doortastende leiding, zijn wetenschappelijke inzicht en zijn hulpvaardigheid jegens de leden vonden algemeen waardering.

De volgende voorzitter Dr M.R. Höner heeft deze functie slechts korte tijd vervuld. Hij werd in 1970 opgevolgd door Dr A. C. van Bruggen a.i., en deze in 1972 door Dr (thans Prof.) J. Joosse.

Met de toeneming van het aantal leden groeide ook de taak van het bestuur. Er werd meer en meer van de leiding gevergd, niet alleen op het gebied van wetenschappelijk beleid, maar niet minder in de organisatorische sector.

In de jaren 1968 en later hebben in de vergaderingen der N.M.V. vaak heftige discussies plaats gehad over de onbevredigende gang van zaken. De bezwaren vonden hun oorzaak deels in de leiding door het bestuur, deels in gebrekkige formuleringen in Statuten en Huishoudelijk Reglement, deels in communicatie-stoornissen in gesprekken en geschriften van de leden onderling en van de leden met het bestuur.

Na zo'n rumoerige periode kalmeerde de stemming wel weer, al waren niet alle punten van discussie naar ieders tevredenheid opgelost. Ondanks alle goede bedoelingen is het duidelijk dat men nooit iedereen tevreden kan stellen.

Secretarissen zijn er in deze 40 jaren veel meer geweest dan voorzitters. Zonder de overige te kort te doen, meen ik dat enkele hunner speciale vermelding verdienen, t.w. Koumans, Loosjes, Kuiper, Van Bruggen en J.J. Bernard.

Aan Koumans komt de eer toe bij de oprichting der N.M.V. belangrijk werk te hebben verricht door de verschillende wensen en denkbeelden der oprichters en eerste leden in goede banen te leiden.

Loosjes had de uiterst delicate taak om de N.M.V. geruisloos door de oorlogsjaren te geleiden, rekening houdend met de doelstelling der Vereniging en de belangen harer leden, zonder daarbij de toorn van de bezetter op te wekken.

Van Kuiper kent iedereen de jaarverslagen, brieven, rapporten en artikelen betreffende het wel en wee der N.M.V. De aangename, vaak humoristische, stijl, de grote feitenkennis en de weloverwogen betoogtrant maakten dat hij bij allen gehoor vond.

Van Bruggen, aanvankelijk tweede secretaris, later eerste secretaris, onderscheidde zich door zijn onfeilbaar geheugen en zijn schijnbaar nonchalante spreek- en schrijftrant, waarmee hij de jongere leden nader kwam te staan en toch voor de ouderen vaste koers van de N.M.V. in het oog hield.

Op Bernard, benoemd tot secretaris in 1956, rustte een groot deel van de organisatie voor het 25-jarig bestaan van de Vereniging, dat in 1959 plaats vond. Het is aan zijn onvermoeide, geruisloze werkzaamheid, en aan zijn beminlijke persoonlijkheid te danken, dat dat jubileum, evenals de overige uitingen der N.M.V., zo perfect verliepen. Voor allen was het dan ook een groot gemis, dat hij in 1960 wegens drukke werkzaamheden het secretariaat moest neerleggen.

Ook het penningmeesterschap werd door het groeiend aantal leden van jaar tot jaar veelomvattender. Zowel de inkomsten als de uitgaven namen sterk toe en vereisten steeds meer financiële

administratie. Vermeldde het overzicht over 1938 (CB 14) een bedrag van rond f 120.- aan inkomsten en rond f 100.- aan uitgaven, in 1971 was dit gestegen tot bijna f 16.000.- aan inkomsten en bijna f 13.000.- aan uitgaven (CB 146). In de paragraaf Financiën kom ik hierop terug.

De functies van lid van de redactie van Basteria en van het Correspondentieblad alsmede die van bibliothecaris en administrateur van de tijdschriften der N.M.V. behoeven niet aan een bestuursfunctie te zijn gekoppeld, al is dat voor de goede gang van zaken wel wenselijk.

Er mag nog wel eens de nadruk op worden gelegd, dat de werkzaamheden van alle bestuursleden belangeloos worden verricht.

5. Leden

Bij de oprichting in 1934 telde de N.M.V. 33 leden. Dit aantal is - behoudens een kleine recessie in de oorlog - regelmatig gegroeid en bedroeg 412 op 1 Juli 1974.

De oorspronkelijke opzet: een vereniging te stichten waarin amateurs en vakbiologen elkaar zouden ontmoeten en met elkaar zouden samenwerken, is alle 40 jaren door gehandhaafd. In vele gevallen leverden de amateur-verzamelaars door hun activiteiten de bouwstenen voor wetenschappelijke studies. Anderzijds stimuleerden academici hun medeleden-amateurs tot meer, en vooral beter, verzamelen, en tot het logisch op schrift stellen van hun waarnemingen.

Het meest markante voorbeeld van deze geslaagde samenwerking vormen de publicaties over fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, waarvan de Gastropoden en Scaphopoden reeds volledig zijn gepubliceerd, en de Bivalven nog vervolgd worden.

Het onderlinge contact vond plaats tijdens de vergaderingen en excursies. Ook locale contactgroepen werden gevormd, o.a. te 's-Gravenhage, Rotterdam en Amsterdam. Een bijzonder geslaagd initiatief vormen de sedert 1973 ingestelde anatomische en determiner-dagen, waarop de leden in museum of laboratorium zelf werkzaam kunnen zijn en hulp en voorlichting krijgen voor hun werk.

Behalve de gewone leden telt de N.M.V. ook twee ereleden, t.w. mevr. Dr W.S.S. van der Feen-van Benthem Jutting (benoemd in 1964) en Dr C.O. van Regteren Altena (benoemd in 1967). Als derde categorie kent de N.M.V. de huisgenoot-leden, die een lagere contributie betalen en geen tijdschriften ontvangen.

Ook is in de Statuten de mogelijkheid opgenomen tot het benoemen van corresponderende leden, en de instelling van donateurs, maar daarvan is tot op heden geen gebruik gemaakt.

Ten slotte is er nog in 1953 (CB 49) de mogelijkheid geschapen om lid-voor-het-leven te worden. Men betaalt dan 25 x de voor het jaar van aanmelding vastgestelde contributie en abonnement op Basteria. Vooral voor buitenlandse leden was deze vorm van lidmaatschap een groot gemak. Het lidmaatschap-voor-het-leven werd in 1973 afgeschaft (CB 155 en 156) omdat het voor de Vereniging onvoordelig is ten gevolge van de inflatie.

Op voorstel van het bestuur is in 1951 (CB 39 en 41) besloten om de leden, wier politieke overtuiging tijdens de oorlog 1940-1945 velen had teleurgesteld, en die daarvoor waren geschorst voor de tijd van 5 jaren, niet langer van het lidmaatschap der Vereniging uit te sluiten.

Ten einde meer bekendheid te geven aan de verzamelingen van elk lid afzonderlijk is door de toenmalige secretaris Kuiper in 1951 (CB 41), 1952 (CB 45) en 1953 (CB 48) een overzicht samengesteld van de particuliere schelpencollecties in Nederland.

In 1961 (CB 94) is andermaal een oproep gedaan om een dergelijke lijst opnieuw samen te stellen. Deze is echter nog niet verschenen. In 1973 werd via een enquêteformulier wederom getracht te komen tot een overzicht van de schelpencollecties der leden. De resultaten zijn nog in bewerking. De N.M.V. zelf houdt er geen collectie op na.

Hoewel het aantal schelpenverzamelaars in Nederland groot is, en er af en toe ook buitenlanders in ons land komen verzamelen, is de toestand momenteel nog niet zo onrustbarend, dat er maatregelen moeten worden genomen om sterk bedreigde soorten voor uitroeiing te behoeden. Alleen de Wijngaardslak is sedert 1973 bij de wet beschermd (Staatsblad 488), in dier voege, dat zij "niet gestoord, gevangen, gedood en te koop aangeboden" mag worden. In dit geval komt de dreiging meestal niet door een overmatige verzamelwoede, maar door zodanige veranderingen in het biotoop van deze soort, dat zij op verscheidene plaatsen op het punt staat uit te sterven.

Op voorstel van P. Kaas is in 1953 (CB 51) getracht onder de leden een ruilcentrale van malacologische publicaties op touw te zetten. Hij ontwierp daartoe voor elke publicatie een waardering in punten, gebaseerd op aantal bladzijden, tekstfiguren en platen. Geïnteresseerden konden daaruit een keuze doen, mits zij er iets gelijkwaardigs voor in ruil gaven. Door gebrek aan belangstelling is dit project de mist in gegaan.

Het is een bijzondere vermelding waard, dat in de 40 jaren van het bestaan der N.M.V. een niet onbelangrijk aantal leden promoveerde op een dissertatie, welke geheel of voor een groot deel aan mollusken is gewijd. In enige van deze dissertaties komt duidelijk de goede samenwerking van amateurs en vakbiologen tot uiting.

6. Vergaderingen, demonstraties, voordrachten, sprekers, contactavonden

Na de oprichtingsbijeenkomst op 26 mei 1934 werd de eerste ledenvergadering, toenmaals congres geheten, gehouden op 20 en 21 Juli 1935 te Leiden, gevolgd door excursies naar de Broekpolder, Noordwijkerhout en Zandvoort. De presentielijst van 20 Juli telt 18 namen van leden.

Regelmatig volgden in de loop der jaren de vergaderingen - al dan niet gevolgd door excursies - elkaar op. Er was meestal een grote opkomst van de leden. Vooral de demonstratie-avonden of -dagen met korte voordrachten, waar ieder zijn nieuwe aanwinsten kon vertonen, of inlichtingen kon inwinnen over determinaties, literatuur, aanbevolen excursie-terreinen, of zo maar wat kon babbelen met andere leden, stonden - en staan nog steeds - zeer in de belangstelling. Voor velen is dit de meest aantrekkelijke kant van het verenigingsleven. Het is te betreuren, dat er tengevolge van de grote afstand gewoonlijk een vrij geringe opkomst is van leden die buiten de provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht wonen, op de vergaderingen, welke meestal te Amsterdam, Leiden, Rotterdam of Utrecht worden gehouden.

Bij tijd en wijle werden sprekers uitgenodigd om een langere voordracht te houden, meestal over hun werk of hun reizen, opgeleusterd door lichtbeelden, of film, of demonstratie van materiaal.

Zeer geslaagde voordrachten waren o.a.

- Op 1 Maart 1958 L.M.J.U. van Straaten, Quantitatieve analyses van mollusken-concentraties, en J. Lever, Het links-rechtsprobleem bij het aanspoelen van schelpkleppen op het strand (CB 75)
- Op 27 Februari 1960 C.O. van Regteren Altena, Op slakkenjacht in het rijk van koning Idris-El-Awal-El-Senusi (CB 87)
- Op 28 Mei 1960 Ruth Turner, Shipworms and Man, en J. Lever, Quantitatief strandonderzoek betreffende het aanspoelen van schelpkleppen en de biologie van *Natica poliana alderi* (CB 91)
- Op 24 November 1962 P. Wagenaar Hummelick, Curaçaose malacologische problemen (CB 102)
- Op 2 Maart 1963 C. den Hartog, Vergelijkend-oecologisch veldonderzoek aan waterslakken in het Deltagebied, en A.W. Janssen, Een nieuwe ontsluiting te Dingden (CB 105 en 107)
- Op 7 Maart 1964 H. Wolda, Populatie-onderzoek met *Cepaea namoralis* (CB 109)
- Op 26 Maart 1966 I. Kristensen, De inktvissen langs de Nederlandse kust (CB 118)
- Op 17 December 1966 A.C. van Bruggen, Mogelijkheden en moeilijkheden van het onderzoek van Zuid-Afrikaanse mollusken (CB 122)

Aanvankelijk waren de vergaderingen gewijd zowel aan huishoudelijke verenigingszaken als aan malacologische onderwerpen en vaak liepen beide door elkaar. Later, toen er in 1948 Statuten en een Huishoudelijk Reglement waren vastgesteld, werden de huishoudelijke zaken afgehandeld in de Algemene Vergadering van Leden, en de malacologische in de Wetenschappelijke Vergadering. Het is welhaast traditie geworden om op dezelfde dag de jaarlijks voorgeschreven Algemene Vergadering van Leden en een Wetenschappelijke Vergadering te houden, de eerste zo kort mogelijk, de tweede zo lang mogelijk. Verslagen van de vergaderingen verschijnen in het Correspondentieblad.

Maast deze vergaderingen van de totale N.M.V. vormden zich in enkele plaatsen locale contact-avonden, o.a. te Rotterdam, 's-Gravenhage en Amsterdam. Men kan ze ook studiekringen of werkgroepen noemen, meestal bestaande uit amateur-verzamelaars, die op deze onderlinge besprekingen elkaar behulpzaam zijn met determinaties, of het verschaffen van literatuur.

In Rotterdam werd gestart in 1948 met aanvankelijk 9, later 12 à 15 leden. De Rotterdammers hebben zich verdienstelijk gemaakt door jarenlang de fossiele schelpen uit de Westerschelde, aangevoerd voor de kalkbranderij te Den Briel, te onderzoeken. Zij schaften zich gezamenlijk boekwerken aan, en zelfs een binoculaire stereo-loupe (CB 101). Veel van hun resultaten zijn verwerkt in de serie Fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten.

In Den Haag, waar men de nadruk legt op contact-avond, begon men in 1947 (CB 30), telkens bij een der leden aan huis. Voor elke bijeenkomst werd bekend gemaakt welk onderwerp zou worden behandeld. In de loop der jaren is de bedrijvigheid in deze contact-groep sterk verminderd (CB 131). Na het overlijden van A.L. Brandhorst op 22 Mei 1971, is de groep zacht ingeslapen. Zowel in Den

Haag als in Rotterdam droegen de deelnemers een klein bedrag in geld bij om daarvoor boekwerken aan te schaffen.

Veel later dan de twee vorige is de Amsterdamse werkgroep van start gegaan (1954). Aanvankelijk met 5 leden, later gegroeid tot 10 à 15. De stuwende kracht is hier G. Spaink. De leden houden zich op de werkgroepavonden bezig met het bewerken van fossiele schelpen uit alle afdelingen van het Tertiair en het Pleistoceen (Eemlagen), waarvoor ook excursies worden ondernomen. Verder behandelt men af en toe ook recente schelpen uit de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee.

In Goes is in December 1962 een malacologische werkgroep ingesteld. Na een vrij actief beginjaar, met 12 deelnemers (CB 109) is deze groep weer gaan kwijnen.

In 1969 vormde zich in Goes een contactgroep voor het bewerken van fossielen uit het Bekken van Parijs (CB 134). Maar ook dit plan is wegens gebrek aan deelnemers de ijskast ingegaan.

In 1972 werd te Rotterdam naast de bestaande werkgroep een afdeling van de N.M.V. opgericht (CB 149 en 153). Deze heeft een enigszins andere vorm en samenstelling, omdat in de nieuwe afdeling bij de bijeenkomsten in de Diergaarde iedereen welkom is, terwijl voor de contactavonden, die bij de deelnemers thuis gehouden worden, een limiet moet worden gesteld aan het aantal personen, in verband met de plaatsruimte.

Geen van de genoemde werkgroepen houdt er een eigen tijdschrift op na.

Behalve de bovenstaande contact-groepen en werkgroepen moet ik nog vermelden de Malacologische Contactgroep Amsterdam en Omstreken. Zij werd opgericht in 1963 als werkgroep binnen de Stichting Biologia Maritima in Den Haag, maar ging al spoedig een daarvan onafhankelijk bestaan leiden. Evenmin was zij een aftakking van de N.M.V., hoewel vele leden van deze groep tevens lid van de N.M.V. zijn. Begonnen met circa 10 personen groeide de groep tot omstreeks 30 leden. Deze vergaderen 1 x per maand. De stuwende kracht is C. Karnekamp, later bijgestaan door T. Meyer. Er worden excursies gehouden, en op de contactavonden worden schelpen uit de verzamelingen van de leden gedetermineerd. Sedert 1965 geeft de groep een eigen, gestencild, maandblad uit, "De Kreukel".

Het is misschien hier de plaats om te vermelden, dat de N.M.V. tot dusver geen tentoonstellingen heeft gehouden. In sommige vergaderingen is er wel eens naar gevraagd (CB 12).

7. Excursies

Ieder jaar wordt door de Malacologische Vereniging minstens één excursie uitgeschreven naar een uit malacologisch oogpunt interessant terrein: zee, land of zoetwater, onder leiding van een der bestuursleden of van iemand die van de plaatselijke omstandigheden goed op de hoogte is.

Doordat deze excursies slechts één of enkele dagen duren, was er weinig mogelijkheid om buiten de Nederlandse grens te gaan. Wel werden de vindplaatsen van fossiele schelpen bij Antwerpen bezocht (CB 54, 74, 77), de Belgische kust (CB 43) en het gebied van Dinant en Agimont (CB 150). Deze laatste excursie in samenwerking met de Société Belge de Malacologie.

De grote afstanden, de kosten van transport en van logies waren voor menigeen een bezwaar. Het gevolg was dat de excursies in het algemeen weinig bezocht werden. In de laatste jaren is daarin verbetering gekomen doordat vele leden gemotoriseerd zijn, en collega's kunnen meenemen.

Behalve deze buiten-excursies zijn enige malen collectief musea bezocht, o.a. het museum van Teyler's Stichting te Haarlem. Verslagen van de excursies verschenen in het Correspondentieblad. Enkele zeer geslaagde excursies waren o.a.

Rhoon, 11 Sept. 1949 (CB 37)

Brielle, 11 Juni 1950 (CB 37)

Belgische kust, 8-10 Sept. 1951 (CB 43)

Ankeveen, 21 Juni 1953 (CB 52)

Boudewijnsdijk, 25 April 1954 (CB 54)

Nijmegen, 9-10 Juni 1956 (CB 66)

Wageningen, 25-26 Mei 1957 (CB 71)

Zuid-Limburg, 26-27 April 1958 (CB 77)

Zevenaar, 27-28 Mei 1961 (CB 98)

Delfzijl, 17-18 Mei 1969 (CB 135)

8. Jubilea

Het tienjarig bestaan van de N.M.V. op 1 Juli 1944 viel in het laatste oorlogsjaar, en begrijpelijkerwijs was er toen niet alleen geen mogelijkheid, maar vooral geen animo om een feestelijke herdenkingsbijeenkomst te houden, te meer daar drie leden (A.C.C. Hoogermolen, G.K. Monnickendam en Ir. A.H. Schelling) door Duitse maatregelen waren omgekomen (CB 24).

Daarentegen werd het 15-jarig bestaan te Leiden gevierd met een gezamenlijke maaltijd en avondvergadering (CB 32 en 33). Een overzicht over de eerste 15 jaren door Kuiper verscheen in CB 32.

Het tweede decennium is in korte trekken in 1954 (CB 54) herdacht. Feestelijkheden of herdenkingsbijeenkomsten bleven achterwege.

Aan het zilveren jubileum is gedurende 4 dagen (27 tot 30 Juni 1959) veel aandacht besteed. Niet alleen de leden waren voor de feestvergadering uitgenodigd, maar ook een aantal buitenlanders, die deels privé, deels als vertegenwoordigers van een vereniging of instituut deelnamen. Een herdenkingsvergadering, een tentoonstelling "Schelpen" georganiseerd door het Zoölogisch Museum te Amsterdam, en een voordracht door Prof. Dr G. Thorson uit Denemarken over "Voortplanting en ontwikkeling van de larven bij mariene Prosobranchia" (CB 83) vormden het Amsterdamse deel van dit jubileum. Het Leidse aandeel bestond uit een wetenschappelijke vergadering, terwijl op twee dagen excursies zijn gehouden (naar Kortenhoeve en Antwerpen). Ten slotte had nog de Rotterdamse werkgroep een tentoonstelling georganiseerd, met o.a. fossielen uit de Westerschelde, recente en fossiele inktvissen, exotische mollusken en oester- en mosselcultuur (CB 83 en 84).

Het tijdschrift Basteria verscheen bij deze gelegenheid met een supplementdeel bij jaargang 23 getiteld: "The Netherlands as an environment for molluscan life". Hierin komt ook een beknopt historisch overzicht voor over het onderzoek van Nederlandse mollusken.

Deze internationale bijeenkomst heeft de stoot gegeven tot het oprichten van de Unitas Malacologica Europaea in 1962.

Over latere jubilea, bij het 30- of 35-jarig bestaan heb ik geen berichten gevonden.

9. Correspondentieblad en Basteria

De N.M.V. geeft twee tijdschriften uit: het Correspondentieblad en Basteria. Deze organen vormen zowel de levensuitingen als de levensvoorwaarden van de Vereniging.

Reeds in de oprichtingscirculaire werd als punt 7 van het voorlopig werkplan ter kennis gebracht: "Het rondzenden van een eenvoudig correspondentieblad onder de leden, voor vragen en mededeelingen van de leden".

Dit plan werd al spoedig verwezenlijkt, want reeds in October 1934 verscheen het eerste nummer. Thans - Juni 1974 - is het aantal gevorderd tot 158.

Het CB wordt geredigeerd door de secretaris, zo nodig bijgestaan door één of meer leden. Het verschijnt 4 of 6 maal per jaar, naar gelang van de hoeveelheid copij. Aanvankelijk in folio formaat, sedert no. 142, 1971 in zgn. A4-formaat.

In CB 142 gaf Van Bruggen een beknopt overzicht over de functionarissen, die tot dat tijdstip met de samenstelling van het CB waren belast. Het blijkt dat L.J.M. Butot de kroon spant met 13 redacteursjaren (1957-1970).

Wat stond er nu alzo in het CB? Te veel om op te noemen, maar de volgende beknopte opsomming is ontleend aan de Registers op het CB, die J.G.B. Nieuwenhuis van tijd tot tijd met grote zorgvuldigheid samenstelde: verenigingsaangelegenheden (bestuur, jaarverslagen, ledenlijsten, vergadering- en excursieverslagen, bibliotheek, tijdschriften), korte wetenschappelijke publicaties van de leden, andere korte berichten en mededelingen, boekbesprekingen, vraag en aanbod van schelpen en boeken, techniek van verzamelen, conserveren, prepareren, etiketteren, determineren, &c.

Het is een bekend feit, dat het CB voor het onderling contact tussen de leden van onschatbare waarde is, en steeds met belangstelling tegemoet gezien wordt. Hierin "vinden" de leden elkander en hierdoor worden zij aangemoedigd tot zelf waarnemen en werken in de malacologie, en tot het medewerken in het belang der Vereniging. In de ogen van degenen, die de publicaties in Basteria wat te specialistisch vinden, of voor wie een vreemde taal moeilijkheden oplevert, is het CB "het gezicht" van de Vereniging.

Hoezeer het CB een belangrijke binding wordt geacht tussen de leden, wordt bewezen door het feit, dat de Conchological Society of Great Britain and Ireland ons voorbeeld volgde door te starten met hun gestencilde Conchologists' Newsletter in 1961, en de Deutsche Malakozoologische Gesellschaft met hun - eveneens gestencilde - Mitteilungen in 1962.

Byzonder gewaardeerd worden steeds de artikelen van Kuiper over diverse onderwerpen: verzamelreizen in de Pyreneën, Sicilië, Noord-Afrika, schetsen uit de malacologische geschiedenis van Frankrijk, en de critische bewerking van moeilijk te onderscheiden soorten in de geslachten Pisidium, Vallonia, Vitrea, Cochlicopa, e.a.

Daar de uitgaven voor het CB zwaar gingen drukken op het budget van de N.M.V. werd in 1950 een stencilmachine aangeschaft ten einde het CB in eigen beheer te drukken. Het idee was goed, de machine niet. Zij werd na enkele jaren verkocht, en het stencilwerk werd weer uitbesteed.

De andere publicatie van de N.M.V., het tijdschrift *Basteria*, verscheen voor het eerst in 1936 en werd door voorzitter Henrard en secretaris Koumans geredigeerd. Ter verklaring van de naam *Basteria* publiceerden zij een "Korte levensbeschrijving van Dr J. Baster, naar wien dit tijdschrift is genoemd". Verder stond het open voor artikelen op faunistisch, systematisch, anatomisch, fysiologisch, oecologisch en biologisch gebied. Inderdaad zijn al deze takken van de malacologie in de delen van *Basteria* aan bod geweest, de fysiologie wel het minste. Het grootste aantal artikelen verscheen in het Nederlands, maar er werden ook bijdragen in Duits, Engels en Frans opgenomen, bij de vreemde talen met een Nederlandse samenvatting.

De meeste artikelen werden geschreven door Nederlandse leden van de N.M.V. (tot 31 Dec. 1973 340 bijdragen), een kleiner aantal (tot 31 Dec. 1973 59 artikelen) was van buitenlanders (leden en niet-leden), die in sommige gevallen financieel bijdroegen in de kosten van publicatie. Men kan lid zijn van de N.M.V. met of zonder abonnement op *Basteria*.

In 1945 nam Van Regteren Altena de plaats van Koumans in de redactie in, en van 1948 tot 1967 vormden Van Regteren Altena en ik de redactie, daar kwam in 1968 als derde lid Van Bruggen bij, en van 1969 af, nadat Van Regteren Altena zich had teruggetrokken, verzorgen Van Bruggen en ik het tijdschrift. Uit het korte afscheidswoord aan de scheidende redacteur Van Regteren Altena (vol. 33, p. 1-2, 1969) releveer ik enkele belangrijke onderdelen van zijn redacteurstaak: "Het beoordelen van manuscripten op hun wetenschappelijke merites, op stijl en taalgebruik en op presentatie van de resultaten", die alle vier met tact gehanteerd moesten worden, waarvoor hij een bijzonder talent had.

Bij enkele speciale gelegenheden kwamen extra nummers of een supplementdeel uit. Het laatstgenoemde, getiteld: "The Netherlands as an environment for molluscan life", als supplement bij deel 23 ter ere van het 25-jarig bestaan der N.M.V. Verder verscheen er een feestbundel bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van ondergetekende (vol. 29, afl. 1-4, 1965) en een dergelijke feestbundel bij het afscheid van Van Regteren Altena (vol. 36, afl. 2-5, 1972).

Het grootste succes in de geschiedenis van *Basteria* was het verschijnen van de serie "De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten", begonnen in 1954 (CB 52) door Van Regteren Altena, A. Bloklander en L.P. Pouderooyen, de laatste voornamelijk als tekenaar van de afbeeldingen, en voortgezet door A.W. Janssen en L. van der Slik, de laatste voor de figuren. Door de stichting Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek (ZWO) werd in 1953 een subsidie van f 900.- gegeven. Ook in latere jaren droeg ZWO enige malen financieel bij. Velen betreuren het dat het verschijnen van de afleveringen met de fossielenbeschrijvingen zo langzaam verloopt, maar het is een tijdrovend werk om tot resultaten te komen die wetenschappelijk verantwoord zijn. De afleveringen over gastropoden en scaphopoden werden in 1965 gebundeld en als boekje uitgegeven. De bewerking der bivalven is nog in volle gang.

In het algemeen kan men zeggen, dat de artikelen die van de oprichting af in *Basteria* verschenen, van goede kwaliteit zijn, al kostte dat bij enkele veel overleg met de auteur, gevolgd door omwerking, correctie, herschrijving, e.d. De opinie van collega's in binnen- en buitenland is dan ook gunstig. Vooral in het buitenland is *Basteria* (en niet het CB) "het gezicht" der Vereniging. Volgens opgave van 1 Juli 1974 wordt het tijd-

schrift aan 166 buitenlandse adressen verzonden.

Een zorgenkind is alle jaren door de financiering van de afbeeldingen geweest, speciaal zodanige die in rastercliché of andere byzondere technieken moesten worden uitgevoerd. Gedurende enige jaren betaalden de auteurs van de artikelen hun cliché's zelf. In 1936 is een cliché-fonds opgericht waarin de leden der N.M.V. vrijwillige bijdragen stortten. Na 1945 drukken de illustratie-kosten geheel op het budget van Basteria al wordt in byzondere gevallen wel eens een beroep gedaan op auteurs die speciale wensen voor hun afbeeldingen hebben.

Basteria werd van 1936 t/m 1950 gedrukt bij "Imperator" N.V. te Lisse, en van 1951 t/m 1968 bij drukkerij "Flora" te Lisse. Sedert 1969 is de Vereniging voor haar tijdschrift overgegaan van boekdruk op offsetdruk bij "Princo" B.V., aanvankelijk te Rotterdam, thans te Culemborg.

In 1973 is de N.M.V. gestart met het uitgeven van Informatiebladen, korte instructies over één bepaald onderwerp. Het eerste Informatieblad verscheen in 1973 en bevatte een handleiding voor gruisonderzoek door A.W. Lacourt. Verdere onderwerpen die in behandeling zullen worden genomen, zijn o.a. literatuur over Nederlandse mollusken, malacologische termen, nomenclatuurregels, prepareren van radula's en genitalia, e.d. (CB 156).

10. Bibliotheek

Reeds van de oprichting van de N.M.V. af is er naar gestreefd om te komen tot het stichten van een malacologische bibliotheek ten behoeve van de leden. Daar Basteria geruimd werd met de tijdschriften van andere malacologische verenigingen (Journal of Conchology, Proceedings of the Malacological Society of London, Archiv für Molluskenkunde, The Venus, Journal de Conchyliologie) ontstond al spoedig een bescheiden begin van een boekenrij. Ook schenkingen van de leden en van enkele instellingen deden het boekenbezit geleidelijk groeien. Een bibliotheekfonds, ingesteld in 1949 (CB 31), waarin men geldelijke bijdragen kon storten, deed een kapitaaltje ontstaan, waaruit boeken aangeschaft konden worden. In 1955 werd door het Nederlands Natuur- en Geneeskundig Congres f 300.- geschonken voor de bibliotheek, ten einde ontbrekende jaargangen van malacologische tijdschriften aan te schaffen (CB 63).

Bij het 15-jarig bestaan der N.M.V. werd door een speciaal Comité een belangrijke schenking in boeken en geld gedaan (CB 33), en ook ter gelegenheid van het zilveren jubileum werd de bibliotheek goed bedacht, zodat behalve een boekenkast diverse werken konden worden gekocht (CB 86).

De bibliotheek is gehuisvest in het Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum) te Amsterdam, onder beheer van de conservator der mollusken. In 1967 was de bibliotheek, inclusief de kasten, verzekerd voor f 15.000.- (CB 123).

Een reglement voor het gebruik van de bibliotheek werd opgesteld in 1950 (CB 35), ongewijzigd herhaald in 1961 (CB 97) en met kleine wijzigingen in 1968 opgenomen bij de hernieuwde catalogus van tijdschriften en boeken.

Zolang er geen gedrukte catalogus van het boekenbezit bestond, werd er van de bibliotheek weinig gebruik gemaakt. Een lijst van de boeken en tijdschriften verscheen in 1951 (CB 42), later aangevuld in 1961 (CB 97). Daarin waren de overdrukken niet opgenomen. Een catalogus van deze laatste verscheen in 1952 (CB 47). Een hernieuwde catalogus van boeken en tijdschriften verscheen

in 1968, de overdrukken-catalogus in 1969, gevolgd door een supplement op beide afdelingen in 1972. Hierdoor is het uitlenen uit de bibliotheek zeer bevorderd.

De bibliotheek is jarenlang een zorgenkind van de N.M.V. geweest. De Vereniging betoont weliswaar een grote platonische liefde, maar budgetair is de bibliotheek toch maar een stiefkind. Vergeleken met de uitgaven voor Basteria en het Correspondentieblad waren die voor de bibliotheek steeds onder de maat, zodat het niet mogelijk was om, behalve de abonnementen en het bindwerk, een stelselmatig beleid voor het aanschaffen van oude en nieuwe werken te voeren (CB 103).*

Verscheidene leden hebben voorstellen gedaan om de bibliotheek veilig te stellen c.q. haar positie te wijzigen (CB 103, 105, 106, 108, 123), en haar in te brengen in een stichting, waardoor zou worden voorkomen, dat de bibliotheek in de toekomst om een of andere reden door de N.M.V. van de hand zou worden gedaan (CB 146, 152, 153). De ontwerp-statuten voor zo'n stichting, genaamd: Nederlandse Malacologische Bibliotheek, werden in October 1973 aan de leden toegezonden, en veroorzaakten langdurige discussies (CB 155). In 1971 is een Commissie voor de Bibliotheek ingesteld (CB 144), bestaande uit Van Bruggen (voorzitter), Coomans (secretaris), Gittenberger, Lacourt, Van Romburgh en Van der Spoel (leden). Als buitenstaander werd toegevoegd Dr P.J.H. van Bree wegens zijn bijzondere belangstelling voor, en kennis van bibliotheekzaken.

Enige jaren lang werden in enkele plaatsen door groepen leden van vijf personen leeskringen op touw gezet, waarvoor uit de bibliotheek tijdschriften en brochures in leen werden gezonden.

Zo waren er bijv. leeskringen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Bilthoven, soms wel meer dan één leeskring per plaats. Ieder lid van zo'n leeskring kon de leesportefeuille een week houden. Eén persoon van de betreffende leeskring was aangewezen als contactman; hij organiseerde de circulatie van de leesportefeuille. De leeskringen werden zeer op prijs gesteld, maar de meeste hadden toch geen lang leven, v.n.l. doordat er nogal wat verloop was onder de deelnemers. Momenteel (1974) functionneert één leeskring te Rotterdam. Een reglement voor de leeskringen is opgenomen als bijlage van CB 58.

11. Kaartering van de Nederlandse mollusken; Mollusken-Comité

In de oprichtings-circulaire van de N.M.V. stond in punt 1 van de Toelichting op het werkplan der Vereniging, dat zij "gaarne van de leden, die een collectie hebben, een afschrift van hun kaartstelsel wilde ontvangen".

Deze opwekking tot medewerking heeft niet veel resultaat opgeleverd. Hoeveel van de toenmalige leden hielden er een kaart-catalogus van hun collectie op na? Er verscheen een lijstje in CB 3 met 15 namen met de vindplaats van soorten, welke sedert het verschijnen in 1927 van de Lijst van vindplaatsen van Nederlandse Mollusken door ondergetekende, aangetroffen waren. Ook in volgende CB's verschenen incidentele opgaven.

Hierna werd door de N.M.V. in 1937 een veel ambitieuser plan ontworpen, n.l. de inventarisering van de Nederlandse mollusken volgens een kaarteringssysteem analoog aan dat, hetwelk

- door -

* De huidige penningmeester merkt hierbij op dat sinds 1971 geld voor de aankoop van boeken is beschikbaar gesteld.

door het Instituut voor het Vegetatie-onderzoek van Nederland (I.V.O.N.) wordt gedaan. De waarnemingen in het veld, aangetekend op de kaarten 1 : 50.000 van de Topografische Dienst, welke daartoe in genummerde hokken waren verdeeld, moesten worden overgebracht op "hoklijsten" met de namen der mollusken. Een uiteenzetting van de werkwijze is te vinden in CB 8 en 9/10.

Enige jaren lang is door verscheidene leden met voortvarendheid aan dit project gewerkt. Het resultaat was een grote stapel ingevulde hoklijsten. Van de bewerking tot regionale of systematische overzichten is echter nooit iets gekomen. De werkwijze was voor veel leden te ingewikkeld, en de hokken stelden slechts kunstmatig ingedeelde gebieden voor. Ook zijn door een verandering in de projectie der stafkaarten de coördinaten gewijzigd.

Tot een wijze van samenwerking met het in 1914 opgerichte Comité ter Bestudering van de Molluskenfauna van Nederland (kortweg Mollusken-Comité) is ondanks pogingen in 1934 en 1948 niets gekomen. Eerst in 1954 zijn de kaartsystemen met het bijbehorend nummer-register en een bescheiden financieel bezit in eigendom overgedragen aan de N.M.V. (CB 48 en 63, en Coomans, 1968, in Beaufortia). De collectie mollusken van het Comité werd bij de fusie afgestaan aan het Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum) te Amsterdam, waar zij van 1915 af onderdak had gevonden. De N.M.V. houdt er dus geen eigen collectie op na.

Het Mollusken-Comité bestond uit maximaal 10 leden, allen malacologen. Zij verzamelden veel zelf, en noteerden ook de vondsten van anderen in een kaartcatalogus met twee ingangen: één volgens de soortnamen en één volgens de vindplaatsen.

Vergeleken met de werkwijze bij de kaartering door de N.M.V. was die van het Mollusken-Comité eenvoudiger. Voor de nadere aanduiding der vindplaatsen waren de toenmalige gemeentegrenzen in Nederland de basis. Ook hieraan waren bezwaren verbonden, want de gemeentegrenzen zijn niet overal "natuurlijke" grenzen, terwijl door samenvoeging van gemeenten, of delen van gemeenten, de oude indeling veranderd is. Toch sprak het systeem de gebruikers meer aan, daar men zich wel een voorstelling kon maken van de gemeente Amsterdam, maar niet van M-4, wel van Arnhem, maar niet van P-6, etc.

Het Mollusken-Comité heeft altijd streng de hand gehouden aan de bepaling uit zijn reglement, dat slechts die objecten werden ingeschreven in het kaartstelsel, welke door drie (later verzacht tot één) der leden van het Comité waren gecontroleerd. Dus geen opgaven uit de literatuur, en evenmin mededelingen zonder het bijbehorende bewijsmateriaal. Deze maatregel is van grote betekenis voor de betrouwbaarheid der determinaties.

Nadat het Mollusken-Comité in 1954 was opgegaan in de N.M.V., hebben enkele technische wijzigingen in het beheer plaats gevonden, maar de bepaling van de controle van elke determinatie door een comité-lid is gehandhaafd. Een reglement voor het Mollusken-Comité verscheen in 1955 als bijlage van CB 58. In 1971 zijn nieuwe instructies voor het Comité opgesteld (CB 141) en in 1974 werden de nieuwe samenstelling en de nieuwe werkwijze bekend gemaakt (CB 156).

12. Samenwerking met andere verenigingen

Naarmate de N.M.V. groeide, verwierf zij meer bekendheid bij overeenkomstige verenigingen op malacologisch gebied in het buitenland, een bekendheid, die vooral door het tijdschrift

Basteria werd bevorderd. Voor zover die verenigingen zelf ook een tijdschrift uitgaven, kon meestentijds een ruilovereenkomst tot stand gebracht worden (zie par. 10). Verscheidene onzer leden nemen deel aan vergaderingen en excursies van de Conchological Society, de Malacological Society, de Deutsche Malakozoologische Gesellschaft, de Società Malacologica Italiana en de Société Belge de Malacologie. Omgekeerd bracht de Duitse vereniging een bezoek aan Nederland in Mei 1970 (CB 141) en de Belgische vereniging in Mei 1974. Over de internationale malacologische congressen werd reeds gesproken in par. 3.

Na 1945 is de N.M.V. toegetreden tot de Biologische Raad van Nederland, ressorterend onder de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. De N.M.V. vaardigde meestal de voorzitter of een ander bestuurslid naar de vergaderingen van de Raad af.

13. Financiën

De inkomsten van de Vereniging zijn hoofdzakelijk gebaseerd op de jaarlijkse contributies van de leden. Bij de oprichting in 1934 werd de contributie vastgesteld op f 1.- per jaar. Daarvoor ontving men het Correspondentieblad gratis. Voor Basteria, toen dit tijdschrift in 1936 begon te verschijnen, moest f 2.- per deel worden betaald (voor niet-leden f 2.50).

Sedert 1939 (CB 14) verschijnen de financiële jaarverslagen van de N.M.V. en Basteria in het Correspondentieblad.

In 1946 werd het abonnement op Basteria verhoogd tot f 5.- (f 5.50 voor niet-leden), later gewijzigd in f 2.- lidmaatschap en f 4.- abonnement op Basteria. Incidenteel werden enkele belangrijke giften ontvangen van instellingen en particulieren (CB 27 en 28). In deze jaren gaat de toenemende verkoop van oude jaargangen van Basteria een belangrijke rol spelen in de financiële positie van het tijdschrift.

Met het in functie treden van A.W. Arends als penningmeester in 1948 werden de financiële jaarverslagen gedetailleerder en met uitgebreider toelichting ter kennis van de leden gebracht. Als nieuwe rubriek in de begroting werd een bibliotheekfonds ingevoerd (CB 31, 32 en 98; zie ook par. 10).

Wel werden door sommige leden af en toe suggesties gedaan om bepaalde bedragen anders te boeken, en ook om de betaling van achterstallige contributies en abonnementsgelden dwingender te stellen, maar in grote lijnen kabbelde het financiële beleid van Arends 22 jaren, tot October 1970, voort.

Een concept-reglement voor de kapitaalsdienst verscheen in 1962 (CB 98), de definitieve tekst in CB 99. In deze dienst werden ondergebracht alle geldmiddelen en eigendommen van de N.M.V. welke niet tot de jaarlijkse exploitatie behoren: erfstellingen, legaten, geschenken, lidmaatschappen en abonnementen voor het leven, bibliotheek en boekenkasten.

Nu en dan waren er echter klachten over het financieel beleid van Arends. Zij werden evenwel meestal vergoelijkend door de vingers gezien door het bestuur en de jaarlijkse commissies die de taak hadden het financiële beheer te controleren (kascommissies). Die klachten betroffen o.a. een grote achterstand bij de inning van de contributies.

Toen in October 1970 een nieuw bestuur a.i. was samengesteld (CB 138) trad daarmee ook een nieuwe penningmeester in functie, die een krachtige sanering van de geldmiddelen op touw zette (CB 143).

14. Statuten en Huishoudelijk Reglement

Bij de oprichting van de N.M.V. in 1934 zijn er niet van meet af aan Statuten en een Huishoudelijk Reglement geweest. In 1940 is een poging gedaan om te komen tot een reglement (CB 17). Met het oog op de oorlogsomstandigheden heeft de ledenvergadering van 5 Juli 1941 verzocht voorlopig van een bindend reglement voor de Vereniging af te zien.

In 1948 (CB 28) kwam het bestuur er op terug en publiceerde een enigszins gewijzigd ontwerp-reglement.

Bij de definitieve opstelling van de tekst heeft Mr D. Aten als juridisch adviseur zich verdienstelijk gemaakt. Hij werkte het ontwerp om ten einde het aan te passen aan het schema, dat door het ministerie van Justitie wordt verlangd. Er werd een splitsing gemaakt in Statuten en Huishoudelijk Reglement, waarna de aanvraag ingezonden kon worden om Koninklijke goedkeuring te verkrijgen (CB 29, 30 en 31). Deze Koninklijke goedkeuring werd verleend op 21 Jan. 1950 (Staatscourant 23 Mei 1950, no. 98). In 1949 (CB 32) gaf de juridisch adviseur een uiteenzetting over "De betekenis van de Koninklijke goedkeuring". De definitieve tekst van Statuten en Huishoudelijk Reglement werden in 1950 als bijlage van CB 36 in ruime oplage gedrukt en aan alle leden rondgezonden, terwijl ook in het vervolg de nieuwe leden na hun aanmelding een exemplaar ontvingen.

In 1962 (CB 99) werden nogmaals opgenomen de Statuten, het Huishoudelijk Reglement, en de reglementen voor het gebruik van de bibliotheek, de leeskringen, het Mollusken-Comité en de kapitaalendienst.

Nadat al enkele jaren stemmen waren opgegaan (CB 126 en 128) om wijzigingen aan te brengen in de wet van de Vereniging, kwam het bestuur in 1970 met een voorstel (bijlage bij CB 137) ter beoordeling van de leden. Hierop volgde enige geëmotioneerde ledenvergaderingen (CB 138) en kwam een nieuw bestuur met een nieuw ontwerp (bijlage bij CB 144), dat op 23 Oct. 1971 werd besproken (CB 145) en na enkele wijzigingen aangenomen. De nieuwe Statuten en Huishoudelijk Reglement werden op 21 Dec. 1971 Koninklijk goedgekeurd en in Aug. 1973 aan alle leden toegezonden (bijlage bij CB 153).

15. Toekomstwensen

Ik heb mij afgevraagd of er aan het einde van mijn terugblik naar het verleden aanleiding zou zijn een verlanglijst voor de komende jaren toe te voegen. Als zo'n lijst te beknopt is, zou zij zeker lang niet alle leden bevredigen. Is zij echter te lang, dan zou zij onoverzichtelijk zijn en ontmoedigend werken. Ik geef er dan ook de voorkeur aan om het maken van plannen voor de toekomst over te laten aan het bestuur. De resultaten van de enquête van 1974 zullen daarvoor een bruikbare basis vormen. Ik wil alleen de toekomstwensen omzetten in mijn allerbeste wensen voor de toekomst van de N.M.V., haar leden, haar tijdschriften en haar bibliotheek.